

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v ocenc poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2 —.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 — 50 — za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštne.

Načelno stališče.

Na seji širšega sosveta UJU je predsednik društva učiteljstva meščanskih šol tov. D. H. izjavil, da je moj članek »UJU in društvo učiteljstva meščanskih šol« zakrivil, da se delajo društvu zapreke za sprejem v UJU kot enakovrednemu društvu z okr. učit. društvu.

Ker gre tu za načelno vprašanje, ki ima vpliv na razvoj in bodočnost naše organizacije, se hočem še enkrat dotakniti tega vprašanja.

Od objave imenovanega članka in do seje širšega sosveta UJU sem pričakoval dan na dan, kedaj se bo oglasilo društvo učiteljstva meščanskih šol in bo zavrglo moje naziranje ter navedlo razloge iz katerih naj bi poverjeništvo UJU izjemoma vsprejelo društvo učit. meščanskih šol kot okrajno društvo — kar je proti sedanjim pravilom UJU. To se pa ni zgodilo in celo na seji širšega sosveta je obstojala glavna argumentacija v tem, da je imenovani članek vzrok pomislekom proti vsprejemu, in trditve, da odbijamo s tem gotov del učiteljstva in hočemo razkol v učiteljskih vrstah.

Tendencioznosti mi menda proti mojemu članku ne more očitati niti tov. D. H., ako še enkrat prečita imenovani članek, ker sem se postavil dovolj na objektivno in stvarno stališče, na strogo načelno stališče in sem v članku navedel razloge, ki govorijo za in proti takemu reorganiziranju UJU. Sprejem društva kot istovetnega z okrajnimi učiteljskimi društvi pa zahteva dalekosežne konsekvence.

Ozrimo se na posledice, če sledimo na to pot in »zatisnemo eno oko«, proti obstoječim pravilom. Ob ustanovitvi svojega društva so izstopili iz okrajnih učiteljskih društev učitelji in učiteljice meščanskih šol. Enako njim se lahko organizirajo učiteljice žen. ročnih del, otroške vrtarice, vadniški učitelji, učiteljstvo soc. skrbstvenih šol i. t. d. Od učiteljstva svoje kategorije bodo zahtevali, da je organizirano v svojem društvu; od poverjenišva UJU pa, da smatra to društvo enako kot okrajno učit. društvo. Posledica tega bo, da bodo otroške vrtarice, učiteljice žen. roč. del. vadm. učit., učit. soc. skrb. šol i. t. d. izstopili iz

okrajnih učiteljskih društev. Enako njim lahko tudi žen. učit. društvo zahteva, da se ga sprejme kot okrajno učit. društvo v UJU. V tem slučaju se organizirajo tudi učiteljice potom svojega društva v UJU in izstopijo iz okrajnih učit. društev. V okrajnih učiteljskih društvih bi ostali torej le še moški ljudskošolski učitelji!

O posledicah, ki se tičejo harmoničnega delovanja vseh kategorij učiteljstva, o volitvah v okrajne šolske svete in o drugem kar izvira kot posledica takega koraka, niti ne govorim.

Imeli bi polno nemočnih društev, ki bi se sestajala le poredkoma društveno življenje in organizacijsko delovanje bi padlo v letargijo med učiteljstvom. In vendar bi bile razlike, ki bi ločile društvo drugo od drugega le maloštevilne in malenkostne, v organizaciji bi pa zavladal nedemokratski duh kast: »Jaz sem to, ti si to!« Gotovo je torej, da ima navedeni korak proti pravilom dalekosežne posledice in pomeni razpad okrajnih učiteljskih društev, z vsemi temu pridruženimi posledicami.

Ne rečem, da je tudi taka organizacija mogoča, in bi UJU kljub temu obstajalo; tudi se mi zdi specijelno zastopstvo posameznih kategorij v centralnih odborih organizacije skoro potrebno in pogreška sedanjih pravil, vendar so pomisleki proti celotnemu takemu reorganiziranju tehtni in uvaževanja vredni.

Da sem v svojem članku stal strogo na stališču pravil, sem imel torej svoje tehtne razloge, ker bi vsako dopuščanje in »zatisnenje očesa« imelo dalekosežne posledice, ker ne moremo biti tako nekonsekventni, da bi ta privilegij priznali samo učiteljstvu meščanskih šol, odrekli ga pa drugim kategorijam.

Opozorim pa tudi na to: kako pride ravno slovenski del učiteljstva do tega, da bo prvi podiral to, kar je bilo postavljeno po njega inicijativi ter prvi kršil pravila?!

Je pa še tretji razlog, ki govori za to, da se držimo pravil! Ako vsprejemamo v UJU poleg okrajnih učit. društev tudi drugačna učit. društva, potem moramo biti tudi toliko konsekventni, da sprejmemo tudi politiško strankarska učiteljska društva, t. j. Slomškovo zvezo. Popolnoma z enako pravico! Prepričan

sem, da si bo prei ali slej pri nas ustanovilo tudi socialistično učiteljstvo svoje društvo, da potom njega širi socialistične nazore med učiteljstvom in organizuje socialistično učiteljstvo. Že danes pa povdariam, da smatram vsprejem takega društva v UJU za škodljivo organizaciji in bi tudi sam nastopil proti sprejemu tega društva, četudi bi bil sam pripadnik takega društva. Kar loči v nebitvenih in pravzaprav malenkostnih razlikah in v nestanovskih zadevah naše stanovske vrste, naj se svobodno razvija izven skupne organizacije, nikakor pa ne, da se malenkostne in nebitvene različnosti ter nestanovske različnosti goji v skupni organizaciji in potom nie! Oporekal bi pa temu, če bi se oviralo ustanovitve in svoboden razvoj takih društev izven UJU, kakor tudi temu, če bi ta društva zabranjevala svojim članom potom okr. učiteljskih društev vstop v UJU.

Vsi navedeni razlogi dajo pa tudi povod pomislekom proti tozadevnemu sklepu širšega sosveta, ker bi vsaka izprememba pravil v takem smislu imela posledice na organizacijski razvoj in delovanje. Povdariam pa sem potrebo oficijelnih zastopnikov posameznih kategorij učiteljstva v vodstvu organizacije zato vidim rešitev tega vprašanja v tem, da bi bili predsedniki ožjih strokovnih društev (društva učit. mešč. šol. žen. učit. društva, otroških vrtaric itd.) tudi člani ožjega in s tem širšega sosveta, ako so člani teh društev hkrati člani okrajnih učiteljskih društev. S tem bi dobilo učit. mešč. šol. učit. žen. roč. del. otroške vrtarice itd. svoje direktne zastopnike v organizaciji, ožji odbor bi se pomnožil za toliko članov in bi se pravila v tem smislu izpremenila. Izključeno pa je, da bi se tako zastopstvo dalo tudi učiteljskim društvom političnega značaja, ker bi bilo to na škodo organizaciji.

Taka rešitev bi se dala izvesti s posvetovalnim glasom že potom poslovnika poverjenišva UJU, dokler bi ji definitivnosti ne dala pravila. Z njo tudi ne bi bil rušen temelj okrajnih učiteljskih društev.

Kdor se postavi na objektivno stališče, mora priznati, da je bil prvi članek v tem vprašanju daleč odstranjen od takega tendencioznega namena. »Učitel-

ski Tovariš« je zastopal samo načelno stališče, ki krepi, ne pa slabi organizacijo. Iv. D.

FRANJO LOVŠIN:

Kako postavimo zgodovinski pouk na konkretni temelj.

Kakor pri vsakem učenem predmetu velja tudi pri zgodovini pravilo: »Podaj jasnó, postopaj od znanega k neznanemu, od lažjega k težjemu, od domačega k tujemu.« kajti to je pedagoški aksiom.

Predno razmotrivam o temelju zgodovinskega pouka, mi bodi dovoljeno pripomniti, da se naj zgodovina podava otrokom tako, kakor so se vršili dogodki v času, torej od najstarejših dogodkov k sedanjim.

Nesmiselno je podajanje zgodovine vse vprek, ne glede na vrstitev dogodkov v času. Po mojem mnenju podajaj učitelj zgodovino sintetičnim putem. Zraven opozarjaj učenca vedno na vzrok in na posledico, zakaj je dogodek nastal in iz tega izvadi potem nauk za življenje. N. pr. Avari napadejo Korotan. Korotanski Slovenci so preslabil, da bi se uspešno branili njih napadov, zato Borut prosi srovažne Bavarce, da mu pomagajo. Tasilo pomaga Borutu in posreči se jima, da premagata Avarce. Tasilo ostane v Korotanu. Nank: »Ne zaupaj tujcu!« Svato-plukovi sinovi ne drže očetove oporoče. Nauk: »V neslogi razpadajo države.« Hrvatje izvolijo svojim kraljem madžarskega Kolomana. Nank: »Nepremišljeno dejanje vodi v sužnost.«

Tem potom zidajmo torej zgodovinsko stavbo naše Jugoslavije v otroški duši, ker je faktično tako nastajala in nastala naša država.

Da ostane zgodovina učencem jasna in stalna še v poznejših letih, je treba najti zgodovini konkretne opore, ki naj služijo kot temelji pri zgodovinskem pouku. Ta temelji iščimo v domačem, če je le mogoče, v svojem šolskem okolišju.

Kot temelji zgodovinskemu pouku so: Gradišča, Kučeri, gomile in grobovi zgodovinskih in rimskih prebivalcev v naših krajih, nadalje stare razvaline, še obstoječi gradovi, trdnjavski zidovi, ljudske tradicije in pripovedkah in prav-

LISTEK

Mila Lavrenčičeva.

Kratko sijale so zvezde priljazne, v sanjah prijetnih Te zibal je up...

Ste jo poznali?

»Mila, čigava si« — »Tvoja.« »Čigava?«

»Lavrenčičeva.«

To je bilo pred par meseci, ko smo sedeli pri g. Kosiču in obhajali pol leta njunega zakona.

Pa ste slišali drugače kdaj pogovore teh dveh idealnih bitij, zaljubljenih drug v drugega na smrt, poročenih komaj nekaj mesecev? Smrt ju je sedaj razdružila.

O, če bi vedeli, kako trpek občutek nam je zadržal grlo, ko smo zvedeli, da je ni več! Kdo naj tudi verjame takim besedam, ko smo vendar govorili ž njo še pred par dnevi, ko nam je bil še vedno v mislih njen zvonki smeh zadnjega pogovora!

A ko sva Ti prinesla s soprogom v lutanju pozdrav svežih rož, katere si tako vroče ljubila, nisi jih več pogledala in se jim zadrženo nasmejala. Pač je izra-

žal obraz še lahen usmev, toda razodeval je le sled prestopnega trpljenja.

V nedeljo 22. maja Te je vrgla pljučnica na posteljo, v četrtek 26. maja je že zamrl na ustinah zadnji pozdrav ljubčemu soprogu. Tvoje srce, oni vrč ljubezni, poln idealov, ljubezni do mladine in do rodne zemlje — solnčne Goriške, ta burno utripajoči neboljenc ni mogel prenesti burie, ki je završala preko njega, ni bil kos navalu, ki je butnil vanj.

In tako smo morali nastopiti tisto težko pot proti Pohorju. Ni nas bilo kdove koliko, toda kdor Te je poznal osebno, je hitel, da Ti pokloni še zadnjikrat cvetia. Nežna mladina Ti je natrosila v grob rož, da boš snivala na njih zlate sanje, v katerih in za katere si živela.

Prorokovale so rojenice zlato srečo tihga rodbinskega življenja, a okrutna smrt je prečrta vse upe in nade ter znamenovala začetek tudi že za konec.

S trnjevo krono je sedaj ovenčana Gorica, a Ti si jo ljubila tako neizmerno, saj si preživela tam zlato mladost. Z gnilivo ravnođušnostjo si se spominjala trpljenja svojih prvih let službe v hriboviti Istri — zate je bilo to nekaj čisto logiško razumljivega.

Prav je dejal tov. Drago Cibič, ko se je poslovil ob odprtem grobu, da Te imamo lahko v vzgled. Zakaj nisi se strašila dela tam ob sinjem Jadranu in ko Te je pregnala vojna furija v zeleni Štajer ter Te je pozneje klicalo delo za osvobodjenje naše Koroške, si bila med prvimi pionirji, ki so orali ledino. S težkim srcem si zapustila Korotan, s težkim srcem se je pa poslavljala od Tebe tudi ono dobro ljudstvo, kateremu si bila res prava učiteljica — in marsikomu bo zdrknila po licu grenka solza, ko izve, da Te ne bo nikdar več nazaj.

Sledila si v Maribor svojemu soprogu, istotako sinu solnčne Goriške, oba pa sta bila združena v tako harmonično celoto, v kateri si človek ne more predstavljati disonance. Vajino zakonsko življenje je bil mogočen, ubran akord srebrnih strun, zvencev v svet in oznanjujoč tisto pesem idealov, ki nikdar ne izzveni.

Samo iz tega razumevanja je vstala ona sila, ki je dala soprogu energijo, zbirati okoli sebe in neumorno voditi sokolski naraščaj. Zaveda se Sokolstvo Tvoje inspiracije, zato se Ti je poklonil naraščaj v globoki hvaležnosti in z zavestjo, da bo spomin nate ostal tudi med njim.

V blaženstvu si plavala, ko se Ti je bližalo uresničenje tistih lepih dekliških sanj, ki si jih gojila z ljubeznijo in upanjem — a kot da je treščilo v ono svetlo sobo se je zgodilo, samo za hip je zasijalo solnce in poslalo zlate žarke, potem pa se je razprostrla črna tema po sobi kot velika večja in zagrnila v svojo temno kopreno Tebe in otroka.

Pa da si morala iti ravno Ti, ki nisi poznala nobene hinavščine, Ti, katere mehka, poetična duša ni mogla skriviti niti kril najmanjšemu metulju in je zahtevala, da se ohrani življenje vsem živim bitjem, da se veselje narave, da uživajo svobodo. Da, ono zlato svobodo brez zahrbtnih misli, katero si sama tako pogrešala.

Pustila si v največji tugi in bolesi svojega tako ljubljenežga Ivana, kako Te bo mogla pozabiti Tvoja draga mamica, kako Te bomo pogrešali mi, ki smo preživeli s Teboj vesele in žalostne ure! Težko nam bo hoditi po cesti med visokimi topoli, ko se bodo listi dotikali večerne zarie, šepetali si svoje pesmi in povpraševali po Tebi, pa jim bomo morali odgovorjati, da spiš pri robinijah na ograjenem vrtu.

ljicah. V viniški okolici je kar troje Gradišče: Gradišče na hribu Šlemine, Gradišče pri Sinjem vrhu in Gradišče pri Bosiljevem. Mogoče je bilo gradišče tudi na Kolečaju. Na vseh teh hribih se sledovi bivših gradišč še prav dobro vidijo. Orog njih se vidijo številni kupi kamenja, razoranega in porušenega zidovja brez uporabe apna, nebrojne debele, prav zelo karakteristične črepinje razbitih posod in zelo izvanredno črna humus zemlja. V bližini Gradišča na Šleminah in onega v Bosiljevem so se odkrili grobovi tedanjih prebivalcev iz latenske dobe. Grobišče Gradišča pri Sinjem Vrhju je še nepoznano in neodkrito.

Gradišča so v oni dobi služila dotičnim prebivalcem kot trdnjave, to je dobro zavarovane in ne lahko pristopne kraje, iz katerih so se branili proti sovražnim napadom.

Karakteristika teh treh Gradišč v viniški okolici je ta, da imajo ti trije hribi obliko odrezanega stošca.

Ime Kučer nam znači hrib, na katerem so morale nekaj stati koeče ali kuče. Če stopimo na vrh hriba Kučer-a ali Kuč-a, zapazimo na njem humus zemljo in če nekoliko brskamo okoli, najdemo črepinje z isto karakteristiko kot na Gradiščih, le razmetanega zidnega kamenja navadno ne. Iz tega sklepamo, da ni bil to utrjen kraj, ampak da je bilo tu gori navadno selo, služee tedanjim prebivalcem v mirnem času za bivanje v lesenih kočah. Žal, da niso naši mnogobrojni Kučeri natančno preiskani. Najznamenitejši Kučer je oni pri Podzemlju, v čigar bližini so odkrili gomile iz halstatske dobe. Predmete iz teh gomil vidi lahko vsak v deželnem muzeju v Ljubljani. Kučerov je zelo mnogo. Pri Vinici so kar trije. Nad Podkancem, pri Vučakovah in pri Perudini. Med Razvajami in Sinjem Vrhju je eden pri Adlešičih sta dva in skoro na šolskega okoliša v Beli Krajini, ki ne bi imel kakega Kučera. Zelo bogata je dragatška okolica raznih predzgodovinskih krajev in Podzemeli.

Razen teh zgodovinskih krajev, ki jih je posebno veliko še pri Semiču, Črnomlju in Metliki, so še drugi zgodovinski kraji iz rimske dobe. Komu ni znan Judovski tempel pri Rožancu? To je rimski žrtvenik, vklesan v živo skalo na čast bogu Mitru.

Tudi Straž, Stražnih dolov in Stražnih vrhov imamo mnogo. To so navadno hribi, na katerih so v turških časih gorili kresovi, kot znak bližajočih se turških krdel.

Ker ni moj prvotni namen, da podam tu vse zgodovinsko važne kraje, naj te navedene vrste zadostujejo, da uvidi učiteljstvo, da imamo tega gradiva v izobilju. Te podatke sem dal zato bolj natančno, da se zamore učiteljstvo lažje orienrirati pri iskanju zgodovinskih krajev.

Tudi v ljudski tradiciji še žive spomini na te kraje. Navedem samo dva primera. Ko sem vprašal nekega Vrhovca, če mu je kaj znanega o njihovem Gradišču, mi je povedal sledeče: »Naši stari so nam pravili, da so tu zgoraj prebivali nekakovi Grki, silni, močni in veliki ljudje. Moj oče mi je pravil, da je Grkinja, ko je prala v Kulpi plenice, stala z eno nogo na Judovski skali na hrvaški strani, z drugo nogo pa na naši strani na Vranji skali.

Pravil mi je tudi, da so Grki stanovali na Kolečaju.

»Nekega dne je vrgel Grk s Kolečaja bat v Butoraj. Butorajčan ga je vrgel nazaj, a le do vnožja Kolečaja. Bat pa je

bil tako težek, da se je zaril 5 sežnjev globoko v zemljo, ko je pal na tla.«

Iz vsega tega je razvidno, da imamo povsod že v ljudstvu samem nek tradicionalni zgodovinski temelj, ki naj ga uporabimo za temelj zgodovinskemu pouku že takoj v začetku.

Pelimo otroke že takoj v začetku zgodovinskega pouka in tudi pozneje na lice mesta, to je na Gradišče, na Kučer, na Stražo ali na kak drug zgodovinski kraj. Na tem kraju jih prestavimo v ono, že davno minulo dobo, da zadobe učenci poim o davnosti. Povejmo jim na lice mesta živo in jasno, o delu, o znanosti, o obleki, o bojevanju, o šegah in navadah, o verstvu in sploh o vsem življenju in njih kulturi, tu v davni dobi živelih narodov. Na ta domači, vsakemu učencu znani kraj pritrđimo zgodovinski pouk v otroški spomin, da bode lažje z zanimanjem sledil, kako so se nadaljni zgodovinski dogodki doigravali in sledili v času vse do sedanjih dni.

Da se vzbudi s takim pohodom v otroški duši silna radovednost in živo zanimanje, o tem sem se prepričal sam, pa vem, da bodo opazili tovariši isto pri svojih učencih.

Narišimo otrokom na šolsko tablo obiskani kraj, ponovimo še enkrat zgodovinski pouk na trden in stalen temelj, ki bo ostal otroku v spominu do starosti.

S tem, da smo vzbudili v učencu radovednost in zanimanje, smo pridobili v učencu tudi delavca, raziskovalca starin.

Reci učencem, naj iščejo na paši ali v gozdu zgodovinskih krajev, pa se uveriš kmalu, kako je marljiva mladina pri tem iskanju. Prinašala bo vsakojakih črepin, kar nič ne de, pripovedovala različna imena krajev in mnogokrat dobi učitelj iz nanosega blaga tudi kako zmo vredno za zgodovino.

Tako je učitelj dobil mnogobrojno četo marljivih, za zgodovino se zanimajočih delavcev, in kar je glavno, dosegel je zanimanje za zgodovino, ki naj je vsakemu posameznemu državljanu učiteljica za življenje.

Ti zgodovinski kraji naj služijo vsakemu učitelju kot naravna učila pri zgodovini ter naj jih uporablja takrat, kadar podava zgodovino o onih časih, ko so bili ti kraji še obljedeni. N. pr.: V pričetku zgodovine naj se obiščejo Gradišča in Kučeri, ob času rimske zgodovine obišči z učenci rimske razvaline in ko govoriš o turških navalih, pelji otroke na Stražo. Tako si pritrđil vso zgodovino, zlasti če imaš dotične kraje narisane, na stalen temelj domačega, bližnjega, vsakomur znane okoliša.

Konečno podam tu tri nasvete, ki se mi zde uvaževanja vredni:

1. Okrajna učiteljska društva naj vzamejo te moje podatke blagohotno v pretres.

2. Na učiteljskih naj se seznanijo učiteljski vsaj nekoliko z arheologijo.

3. Pokojni tovariš Šetina je poznal zelo dobro zgodovinske kraje okrog Črnomlja in odkril mnogo grobov. Nekaj teh predmetov je v muzeju. Žal, da je odnesel tovariš vse to znanje s seboj v preani grob. Povedal ni o teh krajih nikomur, to je bila njegova tajna, a tudi pisnega izročila ni zapustil. Vsled tega svetujem, da ostane znanje posameznika v tem pogledu naslednikom, sledeče:

Vsaka šola imei inventarčen zgodovinski zapišek, kamor naj učiteljstvo dotične šole vpisuje vse one podatke o zgodovini domačega kraja, ki jih je slišalo, čitalo ali pa samo izsledilo, da imajo na-

sledniki vpogled v zgodovino domačega okoliša.

Upam, da to delo ne bo nikomur v breme, ampak v razvedrilo in v izobrazbo vsemu učiteljstvu, kot kulturnemu delavcu pa v ponos.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za brežiški in sevnški okraj ima svoje zborovanje v soboto, dne 18. junija t. l. ob pol 11. uri v šoli na Vidnu.

Na dnevnem redu je med drugim predavanje tov. Jamška.

Zborovanja naj se udeležijo vsi člani in članice. — Odbor.

+ Kamniško učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek dne 19. maja 1921 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Kamniku. Zelo dobra udeležba — zbranih je bilo 56 članov in članic — pričaja, da se vsak posameznik zaveda svojih stanovskih dolžnosti. Zborovanja so se udeležili tudi: dvorni svetnik in poverjenik za uk in bogocastje gospod dr. Skaberne, kamniški župan gospod dr. Karba in gospod nadzornik Matko Kante.

Predsednik tov. Tomo Petrovec otvori zborovanje in pozdravi navzoče z naslednjimi besedami: Cenjeni tovariši in tovarišice, bodite mi srčno pozdravljeni! Današnja obilna udeležba pričaja zavest skupnega dela. Prav poseben pozdrav velja g. dvornemu svetniku dr. Skabernetu, ki se je odzval mojemu povabilu in posetil naše zborovanje. Specijelno pozdravljam novo izvoljenega župana mesta Kamnik g. dr. Karba, katerega poznamo vsi kot velikega prijatelja učiteljstva in g. nadzornika Matko Kanteta, ki je vedno naš prijatelj in svetovalec. Pozdravljam nadalje vse na novo vstopivše člane in jim zagotovim, da jim bijo naša srca naproti. Odkar smo zadnjikrat zborovali, je umrla našemu tovarišu Janku Tomanu njegova vzorna in blaga soproga, izrazim mu v imenu vseh svoje najgloblje sožalje. Omenim naj tudi, da smo dobili katastro učiteljstva kamniškega okraja. Zahvaljujem se g. nadzorniku Kantetu, ki ga je sam spisal in ga nam poslal. Izmed nenavzočih članov se je opravičil samo en tovariš, Zlešč, ki rodi današnje zborovanje obilen sad, dam besedo g. dvornemu svetniku dr. Skabernetu, da nam poda smernice za prosvetno delo učitelja.

Nato predava g. dvorni svetnik dr. Skaberne zbranemu učiteljstvu o prosvetnem delu učitelja v šoli, o delu v tesni zvezi s šolo in o delu izven šole. Čuli smo mnogo lepih besedi, dobrih nasvetov in želeli je le, da najdejo vse te lepe besede in dobri nasveti odmev v srcu vsakega posameznika in da pade seme na rodovitna tla.

Po končanem predavanju g. dvornega svetnika se tovariš predsednik zahvali g. predavatelju, iskreno pritrjevanje in odobravanje kaže, da so besede g. predavatelja segle vsakemu v srce.

Nato se prebere zapisnik zadnjega zborovanja in odobri. Blagajniško poročilo odpade, ker od zadnjega zborovanja ni nikakih izprememb. Tovariš predsednik omeni, da se je pri seji širšega sosveta v Ljubljani sklenilo, da naj vsak član društva naznani svoj odhod iz okraja društvenemu predsedniku ali blagajniku, da ne nastane difference. Naslednja točka je referat tovariša Ivana Stenovca o naredbi ministrstva prosvete krajevine Sribov, Hrvatov in Slovencev z dne 19. I. 1920. Vsešina predavanja je bila: Učitelj vzgojitelj ne zadosti svoji dolžnosti že z golim poukom v šoli, temveč takrat, če združi šolsko delo z marljivim delom izven šole. K temu načinu učiteljevega delovanja je treba 1. lastne volje in sposobnosti, 2. pripomočkov, ki omogočajo, pospešujejo in izpolnijo način izvrševanja te ministrske naredbe saj v šoli. Podavatelj je označil način pridobivanja in nabave telovadnega orodja za šolsko telovadbo ter preureditev šolskih dvorišč v letna telovadišča. Glavni vir cele naprave tiči po njegovem mnenju v veselju, ki ga je vzbudil in

vzgojil učitelj otrokom do tega predmeta. To otroško veselje je treba spremeniti v otroško prošno do staršev, da šoli za otroško telovadbo podare, česar jih otroci prosijo. S tem se po njegovem mnenju pride najlažje in najceneje do nabave telovadnega orodja za šolsko telovadbo, krajni šolski svet pa se razbremenijo vseh tožadev, njih stroškov.

Po končanem referatu otvori tovariš predsednik debato z ozirom na predavanje tovariša Stenovca. Ker se nihče ne oglasi k besedi, je smatrali, da zborovalci soglašajo z referatom. Na dalje poudarja tovariš predsednik, da je bil to I. del referata in prosi tovariša Stenovca, da nam na prihodnjem zborovanju, poda II. del ter se mu obenem zahvali za podano zanimivo in lepo predavanje.

Pri slučajnostih se oglasi k besedi tovariš Konjar ter prosi g. nadzornika, naj pri sejah okr. šolskega sveta izposluje, da bi ne bile šolske stavbe v nekaterih krajih v tako slabem stanju in tako zamarnjene.

G. nadzornik omeni, da je odsek za sestavo podrobnega učnega načrta za zemljepis in zgodovino živahno deloval in želi, da bi na prihodnjem učiteljskem zborovanju prišel na dnevni red ta podrobni učni načrt.

Glede naročnine na »Naš list« predlaga tovariš Šmajdek, naj se pošlje UJU poverjeništvu Ljubljana predlog, da izposluje pri upravnistvu »Našega lista« v Beogradu, da pošlje upravnistvo šolskim vodstvom na ogled I. številko tega lista in naj priloži obenem tudi položnice. Nadalje predlaga tov. Šmajdek, naj napravi kamniško učiteljsko društvo statistiko, na katere časopise, revije in knjige je učiteljstvo naročeno.

Ker ni nobenega predloga več, se zahvali tovariš predsednik zborovalcem in zaključil lepo uspešno zborovanje.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo v nedeljo, dne 22. maja t. l. v Laškem. Zborovanje je bilo otvorjeno krog 10. ure z pesmico društvenega zbora. Tov. predsednik je pozdravil v zbranih besedah vse navzoče, posebno še številne člane bratskega celjskega uč. društva, ki je napravilo na ta dan svoj majniški izlet med nas, ter s tem počastilo in dvignilo pomen zborovanja. Kakor je vesel hvaležen otrok poseta svoje matere in jo sprejema z največjo prisrčnostjo ter udano ljubeznijo, enako smo čutili tudi mi, ko smo videli v svoji sredi društvo, iz katerega smo vzklili. Ponosni smo na to, ker vemo, da je celj. uč. društvo vedno prednjačilo drugim po svojem notranjem in inicitivno vnanjem delu. Enako iskreno dobrodošljico je izrekel tov. predsednik tudi članom celj. odseka društva meščanskih učiteljev, prisotnemu šol. nadzorniku g. Černeju in drugim milim gostom od blizu in daleč. Veselo pozdravljen je bil tudi g. profesor dr. Pivko, ki se je rade volje odzval naši prošnji ter prevzel glavno točko sporeda — »predavanje o zavoženem poglavju naše slovnice« — in to v zadnjem trenutku, ker je tov. E. Adamci odpovedal svoje nadaljevanje predavanja vsled odpotovanja. Ko so se rešila nekatera interna vprašanja društva, je predavatelj g. prof. Pivko v poljudni, umiljivi besedi izčrpljivo dokazal svojo trditve »zavoženega poglavja«. Svoja izvajanja je podkrepil z bogato zbirko primerov in vzgledov, pri čemur so mu tudi odstavki mojega zapisnika služili kot dobrodošeli in bogat corpus delicti. Hvala Vam, gospod profesor! Gotovo se bomo poboljšali, — če Vaše predavanje ni bilo zadnje med nami o označenem predmetu. Po obedu smo prisostvovali koncertu ubranih akordov požrtvovalnega in neumorno delavnega laškega orkestra. — Prisrčna hvala Vam za Vaš trud! Vsem dragim tovarišem in tovarišicam pa veselo snidenje v Juliju.

+ Majniški zlet, ki so ga priredila učiteljska društva za okraje »Slovenska Bistrica, Konjice in Šmarje-Rogatec«, pred letošnjimi Binkoštnimi prazniki, ostane v res prijetnem spominu vsem udeležencem.

Nestanovitno vreme začetkom maja nam je sicer obetalo slabo udeležbo — vendar pa je bil

Le spavaj mirno tam med dišečim cvetjem, saj je maj, ko povsod kipi življenje in vre! Ne boš slišala vrvenja in šumenja okoli sebe, a ko se bo poklonila topla in hvaležna misel Tvojim manom, jo boš čutila in podeli naj Ti mir, oni veliki mir vesoljnega etra, ki prinese tudi nam uteho!

Janko Pirč.

Viljem Burmester.

(K njegovem koncertu v »Unionu« 1. junija 1921.)

Skoro pol stoletja se oglašajo njegove gosli po vseh koncertnih dvorinah kontinenta. Ko sem ga slišal pred desetimi leti, sem imel utis, da je prevzel dedščino svojega slavnega učitelja Joachima, katerega sem poznal žal le iz popisov. Njegova igra je sedaj bolj uverljiva in Viljem nima več onega ognja v sebi, kakor ga je imel Willy, vendar pa pričaja vsaka poteza, da vodi lok polnokrven umetnik. S ponosom sme gledati, ako ne v prihodnost, vsaj v preteklost: »Auch ich war ein Jüngling mit lockigem Haar!«

Mnogo svoje duše je daroval človeštvu in marsikateri goslač bi bil srečen, ako bi imel ono, kar so Burmestru pustila

leta. Danes je sicer navada zavreči vse preteklo in mnogi, ki so celo življenje samo dajali, so morali doživeti, da jih sedanjost bagatelizira in da devlje v nič vse njihovo delovanje. Kakor da bi posekali trto, ko smo se napili njenega soka brez ozira na zeleneče mladike, ki so pognale iz njenega stebela. Tako je zgnil z obzorja brez najmanjše zahvale naš najboljši zborovodja in ustvaritelj slov. umetnega petja, tako so zginitli drugi, za njimi pa pridejo oni, ki tvorijo sedanost. Memento mori! Mislim pa, da bo plug, ki je zoral toliko ledin in ki ni zarjavel v vlažni zemlji, ohranil svoj sijaj tudi takrat, ko pade nanj strupena rosa...

Toda vrnimo se zopet k Burmestru, predaleč sem se že oddaljil od predmeta. Njegova specialiteta je oživljanje klasičnih skladb pretekle dobe, katere opremi z virtuoznimi pasažami in umetnimi potezami loka. Takemu postopanju bi se dalo večkrat oporekati, vendar je s tem mnogo starih draguljev ohranil sedanosti. Za ljubljanski koncert sicer ni zbral najbolj posrečenih, zato pa najbolj efektne, katerim je bilo poznati namen ugajati občinstvu. Očita koncesija publika je bila njegova serenada, ki s svojimi jodlerji absolutno ne spada med program. Paga-

nini pa je itak že obligaten na sličnih koncertih.

Kot glavni točki vzporeda sta blesteli Beethovnova Sonata (Es-dur) in Mendelssohnov Koncert (E-mol). Beethovna je težko pogoditi. Vsak umetnik odkrije nekaj njegovih krasot, a vseh ni morda še nobeden. Občutek imam, da bi se morale izvajati njegove komorne skladbe v salonu, v ožjem krogu poslušalcev. Vsekakor veje iz njih nekaj, kar pravi: »Saj me niste še doumeli.« Burmestрова interpretacija ni prišla popolnoma do veljave, vsaj prvi del ne. Klavir je bil preglasen in je nekatere teme naravnost karikiral. Mogoče je bilo krivo, da ni bil pianist znan z instrumentom oziroma z akustiko polne dvorane. Pri drugih točkah se je poboljšal in je spremil bolj diskretno. Vendar bi bila tudi tu mogoča še lepša spremljava. Najbolj posrečen je bil Mendelssohnov koncert, katerega je zaigral umetnik s polno dušo in z ognjem, ki je užigal, tretji del pa z bravuro, ki je morala tudi nemuziku imponirati.

Nekaj ne bo mogel Burmestru nihče zavreči, namreč njegove blesteče tehnike česne roke. Kantilena, modulacija glasu in menjava loka je dovršena. Zdi se, da

izrabila slehrni milimeter žime, iz katere sprede zvoneč glas, ki se kakor srebrna nit vije po dvoranah. Da obvlada pri tem tudi vse druge umetne poteze, mi ni treba posebej poudarjati. Naj opozorim le na njegovo crescendoiranje hitrosti skakljajočih arpeggiov (v Allegru Mendelssohnovega koncerta) in na njegov staccato (vseh vrst), ki mu ni tako kmalu para. Druga njegova dobra stran pa je ta, da skuša vedno podajati dela najboljših mojstrov (večinoma nemških, v tem oziru je širen), katerih se navadno drugi virtuozji ne lotijo, ker se rajši prikupujejo masi z vratolomnimi plitvimi skladbami.

Vsled zaslužnega aplavza, mnogobrojnega občinstva, pri manj vrednih skladbah seveda, je moral umetnik dve točki ponoviti in na koncu še nekatere dodatki. Tako se zaključuje koncertna sezija, kateri so prerokovali klavirni konec, s samimi prvovrstnimi večeri, med katere smemo mirno prištevati tudi Burmestrov koncert.

Ado Gg.

* Dodatek nisem slišal. Nek gospod pa mi je povedal, da je igral med drugim tudi Schumannovo »Träumerei«. To bo menda že tretji koncert s to točko za nameček in vendar je še toliko sladkih bonbončkov na razpolago za slične prilike.

sestaneke bratskih društev nad vse razveseljiv. Prihajali so ljudski pionirji in stanovske tovarišice od Šmarske doline, strme Donačke, planinskega Boča, zelene Dravine in temnega Pohorja v prijazni trg Poljčane ob juž. železnici. V prostorni učilnici stare šole nas je bilo zbranih nad 120 članov učit. stanu. Zborovanje otvoril vrli predsednik domačega društva tov. Franjo Karbaš. V pozdravnem govoru se spominja dni, ko je še v trgu in njega okolici med narodom cvetelo nemškutarstvo, kojemu je pa v splošnem gotovo odklenkalo za večno. Bodimo torej narodni in zavedni — a v tem duhu vzgajajmo tudi nam izročeno mladino! Le v bratski skupnosti in delu je naš spas in bodočnost — v tem smislu, želji in nadi nas domovina pozdravlja. Nihče izmed učiteljskih vrst naj ne bode nevlčanjen in nedelaven v naši skupni organizaciji. Radi mlačnosti nekaterih tovarišev in tovarišic imamo škodo vsi — toraj: vsi na plan!

Zivahno ploskanje vnetemu predsedniku je pričalo, da je seme njegovih besed padlo na rodovitna tla, Bog ga živi!

Prisrčno pozdravlja upokojeno tov. Negovečičevo. Častita tov. Zofki Debelakovi in tov. Lešniku na prestanih izpitih. Sklepčno pritise v imenu blagajnic na naše denarce ter predlaga delno izplačilo druževnine — seveda po možnosti — kar se je tudi zgodilo. Posebnih dopisov ravno ni — glede predpisanih in na novo uvedenih »Matičnih listov« in volitev v »višji šol. svet« nam je iz »Uradnega lista« itak znano. Pohvaliti se mora izborna disciplina organiziranih članov, katere cilj in uspeh nam je bil takorekoc zagotovljen. Bog živi volice in srečno izvoljene — kajti »velike« je bilo poklicanih, a malo izvoljenih. Toda ti so »naši« in upam, da so vsi na svojem mestu ter smo se jim zaupali brez skrbi. V Beogradu se kuje »zakon o narodnih šolah« ter so odšli naši šolski zastopniki že tja.

Predavanje tovarišice Marice Lavračeve: »obrambno delo med narodom« v smislu kola jugoslovanskih sester je bilo vzeto z odobranjem na znanje. Govornica nam je slikala vrednost in vzvisenost tega ženskopoljubnega dela, ki naj ga opravljajo v posameznih občinah bodisi v mestu, a tem bolj še na deželi ravno naše slovenske učiteljice. Ustanove se naj takoj podružnice, v katere naj pred vsem vpeljejo naše kmitske sestre — žene in dekleta. Razna predavanja, cvetlični dnevi, učni tečaji in razstave naj pokažejo tem ukažljivim zastopnicam ženskega spola, kaj naj dviga narod na vzvišene cilje in pripelje jugoslovane na višek narodne izobrazbe. Sestre v kolci — oko imej uprto v nebo in zvezde, a krepko noga stoji na zemlji! s tem klicem je končala in povabila »sestre« k plodnosnemu delovanju. Tovariš predsednik se ji zahvali in bodri tovarišice k tej novi struji učiteljskega dela.

Temu je sledilo predavanje tov. Planerja o »zemljepisju in zgodovini«. V mislih smo potovali preko zgodov. znamenitega Ptuijskega polja ter si ogledali njega vsestranske redkosti in posebnosti. Posetili smo Maribor in Slovenske gorice, kjer smo se v gostoljubni zidnici priidnega vinogradnika »pri čaši rujnega vinca — ljutomercana« okrepčali za daljno pot po Sloveniji. Tudi tužnemu Korotanu in neodrešenemu ozemlju — solčni Goriški itd. smo pregledali lepote in le neradi smo se poslovili od krajev, ki jih obdelavajo slovenske roke. Upajmo, da tudi tem našim bratom zasije svobodno sonce.

Podavatelj nam je pokazal, kako se tudi zemljepisni pouk zvezo z zgodovinskimi poučju zanimivo in uspešno. Vsaka šola pa si mora zavedati z ozirom na lokalne razmere in potrebe urediti in prikrojiti učno snov po svoje — a v splošnem se te snovi itak ujemajo. Referent se tov. predsednik zahvali.

Med slučajnostmi in nasveti mi je zaznamovati te-le:

Tov. Bratuša poziva zbrano učiteljstvo na ustanavljanje čebelarskih podružnic.

Tov. Karbaš nas je povabil na ruski koncert, ki se je vršil tiste dni v begunskem taborišču Strnišče.

Tov. Burdian vpraša glede »Našega lista«, ki bo delal konkurenco slovenskim mladinskim listom.

Tovariš Stritar omeni preveliko draginjo knjig — bodočih čitank ter predlaga v tem oziru, da naj država ukrene potrebne korake, da se cene istih res znatno znižajo.

Burdianov in Stritarjev predlog se predloži g. poverjeniku in prosí za tozadevna pojasnila.

Tovariš Šumer bodri zbrano učiteljstvo k pridnemu podpisovanju brezobrestnega posojila v prid Učit. konvikta. Po vzgledu že nabrane vsote — naj sledi tudi ostalo učiteljstvo tej človekoljubni napravi ter se ravna po geslu: »zrno do zrna pogača, kamen do kamena pa učit. dom«.

S tem je bilo dopolnansko zborovanje končano ter smo si šli po duševnem delu krepiti tudi telo. Radi večjega števila udeležencev smo kosili v par večjih gostilnah, ki so sedaj precej narodne, dočim prej baje prava nemčurska gnezda. Po kratki medsebojni prijateljski zabavi smo odšli v Peklo. V lepi šoli, ki so jo zgradili z nemškim denarjem ter so se tamkaj »pekli in vicali« večina slovenski otroci za bodoče germanske stebre, smo se zbrali k glavnim točkam skupnega zborovanja.

Tu nas je posetil g. poverjenik iz Ljubljane dr. Skaberne in nam v res zanimivem govoru pojasnil: Učit. delo v šoli — v zvezi s šolo — in izven šole. Narod je večin in za njega prebujo in procvit in dobrobit v bodočnosti mora skrbeti ravno naš — to je učiteljski stan. Velika je torej naša naloga v bližnji bodočnosti, da smo pa

temu kos, skrbimo tudi za lastno višjo izobrazbo. Odpravimo vse kar žali in slabi ugled našega stanu, da nas bo narod gledal kot prave narodne vodnike. Vsa njegova izvajanja so bila sprejeta z glasnim odobravanjem. Tov. predsednik se mu prisrčno zahvali in izjavi, da bode učiteljstvo stalo vedno in povsod na braniku za srečno in blago bodočnost majke Jugoslavije.

Glede »Našega lista« in »Čitank« naj se tozadevni predlogi in zahteve vpošljejo okrajnemu šol. svetu. Višji šol. svet se bo na splošne opombe in zahtevanja glede zadnjih dveh točk gotovo oziral.

S tem je bil dnevi red izčrpan in zmetniki smo se vračali z željo, da se naj tako skupno zborovanje priredi tudi v kakem drugem okraju. Do ta čas pa vsi čili in čitavli!

Franjo Pogačnik.

Iz Jugoslavije.

— Uživanje državne preskrbnine (pokojnine, vdovnine, vzgojevalnine, odnošno sirotnine) v inozemstvu dovoljuje v zmislu naredbe bivšega finančnega ministrstva z dne 8. oktobra 1910 (državni zakonik 187) resortno ministrstvo sporazumno z ministrstvom financ in ministrstvom za zunanje zadeve. Prošnje za uživanje preskrbnine v inozemstvu je kolokovati z 28 K ter vlagati pri onem nakazujočem oblastvu, ki je odmerilo in nakazalo preskrbnino (učitelji in svojci učiteljev pri višjem šolskem svetu), ne pa pri delegaciji ministrstva financ, ki le izplačuje preskrbnine. Pripominja se, da se iz valutnih razlogov izdaje to dovoljenje le v posebnih ozira vrednih primerih. Vsled tega opozarjamo posameznike, naj si izposlujejo potrebno dovoljenje pred odhodom v inozemstvo, da ne pridejo v tujini v denarne stiske.

— Iz mestnega šolskega sveta ljubljanskega. V redni seji, ki jo je imel mestni šolski svet v petek, dne 27. maja 1921, smo prejeli sledeče obvestilo. Predsednik proglasi sklepčno in otvori sejo. Zapisnikar oglaš bistvene kurcije izza zadnje dobe in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 22. aprila 1921 odobri se brez ugovora. Nadučitelj-begunec Josip Brezigar se prideli V. mestni deški ljudski šoli. Začasni katehet na barjanski šoli je postal trnovski kaplan Anton Hostnik. Marija Zupančič-Uršičeva, bivša učiteljica v St. Vidu nad Vipavo, prideli se v začasno službovanje III. mestni deški ljudski šoli, namestnik stalnega suplenta, Matija Trobej, pa I. mestni deški meščanski šoli. Več prošni za dalje dopuste je višjemu šolskemu svetu po nasvetu mestnega fizikata priporočilno predložiti v ugodno rešitev. Za suplento na mestni pomožni šoli se sprejme izprašana strokovna učiteljica Angela Vodčeva. Za razpisana, na novo kreirana učna mesta učiteljev srbohrvaščine predloži se višjemu šolskemu svetu terno-predlog. Mesta učiteljev srbohrvaščine naj se vnovič razpišejo, ker se ni prijavilo zadostno število formalno usposobljenih prosilk in ker so bile prošnje nedostadne. Na znanje se vzemó poročila o nadzorovanju: šišenske dekliske ljudske šole. II. mestne dekliske meščanske šole, notranje zasebne dekliske meščanske trirazrednice v uršulinskem samostanu, vnanje zasebne dekliske petrazredne ljudske šole in trirazredne meščanske šole z nastavnim razredom v uršulinskem samostanu, zasebne deške petrazredne ljudske šole v Marjanišču in I. mestne deške ljudske šestrazrednice — vse za šolsko leto 1920/21 in vse z dostavkom, da jih je predložiti višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Na znanje se vzame poročilo o usposobljenosti izpitih ljubljanskega učiteljstva v letošnjem pomladnem roku. Usposobljenostne izpite so napravili: a) za meščanske šole: Angela Krakarjeva iz II. skupine, Ivan Kunc iz II. skupine, Janko Lenarčič iz II. skupine (z odliko), Pavel Medič iz III. skupine (z odliko), Marija Novakova iz III. skupine, Rudolf Pečjak iz I. skupine, Helena Potočnikova iz I. skupine, Antonija Štampcarjeva iz III. skupine in Mara Vidičeva iz I. skupine. b) za obče ljudske šole: Antonija Bahovčeva, Terezija Kunčeva, Pavlina Perkova, Vera Petričeva, Rudolfina Rasteigerjeva in Ivica Rudnikova (z odliko). c) Špeciální (dodatni) izpit iz slovenščine je napravila strokovna učiteljica Štefanija Grudnova. Končno se sklepa glede pridelitve izprašanih nadzorovateljic dnevnih zavetišč osnovnim šolani in je v tem pogledu višjemu šolskemu svetu na njegovo zahtevo poročati.

— Obrtno in trgovsko šolstvo. Obrtno in trgovske šole, ki so bile doslej podrejene poverjeništvu za uk in bogočastje, je s 1. junijem prevzel v svoje področje

oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani.

— Šolski odbori za stalne čipkarske tečaje. »Poverjeništvu za uk in bogočastje« je izdalo dne 10. pret. meseca naredbo, s katero se po zgledu šolskih odborov obrtnih in nadaljevalnih šol ustanavljajo posebni šolski odbori za stalne čipkarske tečaje po deželi. Načelnik odbora je vsakokratni župan občine; dva člana imenuje obrtna naučna uprava. Voditeljica čipkarskega tečaja ima v odboru posvetovalen glas. Več o tem prinaša »Uradni list« štev. 56.

— Okrajna učiteljska konferenca za ljubljansko okolico bo v zmislu sklepa stalnega odbora in izjave učiteljstva v četrtek, dne 7. julija 1921 ob 9. uri dopoldne v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani. Točke konference so: 1. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika. 2. Vprašanje o ljudski šoli. — Referat izdelajo vse šole v domačih konferencah in ga pošljejo do 15. junija 1921 okrajnemu šolskemu nadzorniku. Poročevalca določi okrajni šolski nadzornik. 3. Higijena govora. Poroča ravnatelj gluhonemnice g. Fran Grm. 4. Kdaj in komu je izdati odhodnico in odpustnico. Poroča Anton Levstek, nadučitelj pri Sv. Petru. 5. Določitev šolskih knjig. 6. Poročilo knjižnega odbora in njega volitev. 7. Volitev stalnega odbora. 8. Samostojni predlogi, ki jih je vlagati na okrajni šolski svet 8 dni pred konferenco. — Po zaključku konference bo volitev dveh zastopnikov in dveh namestnikov učiteljstva v okrajni šolski svet. — Udeležba je prostovoljna; potni stroški se letos ne povrnejo.

— Posetnikom ljubljanskega državnega muzeja. Šolska vodstva, ki nameravajo s svojo mladino posetiti ljubljanski državni muzej, opozarjamo, da javijo dan obiska s številom otrok ravnateljstvu državnega muzeja vsaj 2 dni, z dežele pa 3 dni prej, da se s tem prepreči prevelik naval naenkrat in da se posamezne šole razvrste. Obenem se svetuje, da si mladina ogleda posameznosti najmanj v dveh skupinah, ker vse, kar nam muzej nudi, je za otroke preveč, da bi se pregledalo v enem dopoldnevu. Otroci postanejo kaj radi raztreseni in niso več pri stvari, kar je gotovo njim v škodo. Ravnateljstvo se ob vsaki priliki potrdi, da razkaže in razjasni otrokom vse znamenitosti iz prirodopisja, zgodovine, industrije itd. tako da imajo pazljivi otroci v resnici mnogo dobička od obiska.

— Majniški izlet šišenske deške ljudskošolske mladine na Vrhniko. V soboto, 4. t. m. ob zgodnji jutranji uri je odšlo 278 učencev šišenske deške ljudske šole na majniški izlet na Vrhniko pod vodstvom g. nadučitelja Furlana in učiteljstva. Iz Borovnice je odšla mladina razdeljena v čete peš na Vrhniko. Med potjo sta jo kratkocasilas boben in trobentač. Čvrsto je stopala mladež tja k demarkacijski črti, prepevajoč jugoslovanske pesmi. Vse polno je lepih momentov iz tega izleta in težko je v kratkem sestavku to opisati. Omeniti se mora, da mladina šiške je dokazala umevanje do discipline in da so pravi Jugoslavi. Čast zavednim staršem in vztrajnosti učiteljstva. Ko si je pregledala mladina vrhniško okolico, je s prepevanjem »Jugoslovanska mati nemoj tugovati« vkorakala v trg. Resno so stopali malčki, ker trobentač je pred trgov zatrobil »Pozor«. Po kosilu se je mladina zbrala in proizvajala proste vaje, zložene po češki narodni »Naša prava« ob petju mladine. Po telovadbi se je mladina zbrala na krasen vrt gostilniških prostorov pod senco kostanjevih dreves. V vznešenih besedah je šolski voditelj g. Furlan nagovoril mladino, jih opozoril na krivično demarkacijsko črto, zaslužne brate in hrabre naše Srbe, ki so zemljačnega Italijana vendar ustavili na krivičnem pohodu na naše ozemlje. Oko marsikaterega Vrhnicičana je postalo solzno, ko je ta nadebudna mladina iz celega grla navdušeno odpela »Bože pravde«. »Lepa naša domovina« in »Naprej«. Učenci so deklamirali »Soči«, »Pesem iredentistov«, »Istri« in »Bogdanček o Jugoslaviji«. Momenti telovadbe, nagovora g. voditelja in deklamacije ostanejo vrhničanom in šišenski mladini nepozabni. Tovariša učiteljskega zbora sta se zahvalila g. voditelju za lepo inscenirani izlet, ter se zahvalila v imenu mladine za vse lepo in dobro. Ne smemo pozabiti govor g. učitelja srbohrvaščine Jedrlniča, kateri je deco opomnil na kraljeviča Marka in njegov duh, ki je pripomogel do jugoslovanske svobode in kateri duh mora vso našo jugoslovansko mladino dovesti do cele, prave in naše svobode, ki nam po vseh zakonih gre. Brez posebnega komentarja: Vrhnicičani pravijo, da kaj takega od šolske mladine niso še videli. Uspeh izleta je bil dovršen in marsikateri pesimist »naših avtonomi-

stičnih kreposti« in »jugoslovanskih desolacij« naj vpraša dušo naše mladine, ki mu bode dala odgovor: »Živel duh kraljeviča Marka!« »Živela Jugoslavija!« Kdor tega ne pojmi in ne zna, naj se včrta in znal bo.

Fr. B.

— Sestanek učiteljstva radovljiskega okraja v zadevi volitve učiteljskih zastopnikov v okrajni šolski svet se vrši 3. julija ob 6. uri zvečer na Jesenicah.

— Naznanilo. Za šolsko leto 1921/22, bodo po naših osnovnih šolah uvedene naslednje knjige: Za 1. šolsko leto: **Wilder: »Moje prvo berilo.«** Za 2. šolsko leto: **E. Gangl: »Drugo berilo«,** ki se nahaja v tisku. Za 3. šolsko leto: **L. Černei: »Tretje berilo«,** ki je v delu. Za višje razrede pa ni pripravljenih še novih učnih knjig; treba se bo poslužiti tudi še to šolsko leto »Šolskega lista«. Od tega so na razpolago še A. Rape: Šolski list II. stopnja 3. številka in P. Flerš: Šolski list III. stopnja 2. številka. Ti dve knjigi sta prav dobri nadomestili šolskih beril. Za prihodnje leto bodo merodajni faktorji poskrbeli za izdajo še nadaljnjih šolskih beril. Za pouk srbohrvaščine je v tisku »Srbska čitanka«, ki bo ob začetku prihodnjega šolskega leta šolskim vodstvom na razpolago. Vse tu navedene knjige je založila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Tam se dobi tudi »Matični list« in »Izkaz o šolskem napredku«. To sta dve novi tiskovini, ki se uvedeta v uradno uporabo s prihodnjim šolskim letom za one učence(ke), ki bodo prvič vstopili v šolo. Za te o p a d e katalog in šolsko naznanilo.

— Obrtno nadaljevalna šola v Šoštajnu je priredila v nedeljo, dne 29. maja razstavo vajenških izdelkov. Mnogoštevilni posetniki so se zelo pohvalno izrekli orazstavi, ki je pričala o deluvalencev in trudu učiteljstva.

— Ob periferiji kranjskega in kamniškega okraja — v Cerkljah — je 16. junija ob 15. uri sestanek Podgorskega okrožja. V praktičnem nastopu z otroci 6. razreda želi predavatelj tov. Josip Lapajne s temo »o skrivnostih rastlinskega življenja« dokazati svoje trditve, da je nujno potrebno dvigniti vedo o kmetijski kemiji v osnovni šoli. Gostov naj nikakršno vreme ne plaši! Podgorci.

— Iz Murske Sobote. Šolska mladina je priredila dne 24. maja — v proslavo praznika sv. Cirila in Metoda — v prostorih g. Dittricha čarobno pravljino igro »Prstan«, katere je številnemu občinstvu tako dopadla, da bo vsem prijateljem mladine jako ustrezno, če se igra ponovi. — Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička — znamenje, da so se otroške prireditve našim Prekmurcem zelo prikupile. Uspeh veselice je bil nad vse zadovoljiv. Pribiti moram, da so bile prav vse vloge neprelahke igre rešene v dopadajenje vseh poslušalcev. V govoru, kakor pri petju so otroci besede čisto izgovarjali. Posebno škratje so vzbujali veliko pozornost s svojim prisrčnim nastopom; omenim posebej le škrata »Rika« (učenec IV. razreda) kateri je nastopal kakor »velike«. — V drugem dejanju so nas mali palčki naravnost elektrizirali: njih ples s petjem, njihova rudeča obleka v sredini idiličnega gozda — to nas je očaralo — gledali in poslušali smo kot zamaknjeni. Tovarišica Stanetič - Prelozova in tovariš Čuček sta v tem pouku zares učitelja mojstra. Koliko truda sta imela, predno sta naučila šestletno deco v taktu plesati in peti obenem sicer srčkane, a ne prelahke pesmice. Za svoj obilen trud imata tudi obilno plačilo: zavest, da sta storila za naše prekmurske brate mnogo... In tov. Čučeka, tega neutrudnega ratarja ledine v obmeinih krajih, nam hočejo »Nekaterniki« za vsako ceno odtrgati! Dvomim, se jim li ta nakana posreči! Pevske točke je na prošnjo omenjenih tovarišev na novo uglašbil in pri nastopu na harmoniju spremljal g. Avgust Kos. K njegovemu delu se še povrnemo, ker zasluži, da se ga da na razpolago tudi drugim šolam širom naše domovine. Za sedaj bodi temu odkritemu prijatelju našega stanu in mladine izrečena naša najlepša zahvala na sodelovanju pri šolski prireditvi. Zahvala gre tudi vojaškemu tamburaškemu zboru iz Veržetia, kateri je pred začetkom, kakor tudi v pavzi zabaval občinstvo z izvajanjem lepih komadov. — Prva brazda na polju zagrizenega mažaronstva je z uspehom vrezana, neustrašeno naprej! — M-i-k-i.

— Zahvala. V imenu učencev-izletnikov trbovelske šole izreka podpisano vodstvo najiskrenejšo zahvalo gospe prof. M. Wessnerjevi v Ljubljani, ki je veliko pripomogla, da se je poučni izlet v Ljubljani tako dobro izvršil. Ob tej priliki izrekamo tudi najlepšo zahvalo p. n. članom slov. marionetnega gledališča v Ljubljani, kateri so priredili iz ljubezni do mladine brezplačno predstavo, nadalje

